

5. Franskämnet vid Göteborgs universitet under tidigt 1960-tal: några förgrundsgestalter, deras forskning och undervisning

Iah Hansén

I denna artikel kommer jag att koncentrera mig på tre akademiska lärare: Hans Nilsson-Ehle, Sven Andolf och Gunnar von Proschwitz. De verkade vid en tid när mycket förändrades i universitetsvärlden. Universitetslektoraten hade införts 1958 och därmed hade undervisningen blivit mer omfattande, säkerligen till nytta och glädje för studenterna. Ämnet romanska språk hade nyss delats upp i franska, spanska, italienska m.fl. Det var alltså i en intressant brytningstid med modernisering och förändring av studierna som jag började läsa franska. Detta skede beskriver jag här genom att främst skildra de tre viktiga personer som jag nämnt. Det var med dem jag hade mest kontakt, och de satte sin prägel på mina första studieår vid universitetet. Nilsson-Ehle och von Proschwitz blev senare i tur och ordning mina handledare under avhandlingsarbetet. De var starka personligheter som gjorde ett bestående intryck på mig och inspirerade till fortsatta studier och strävan att i görligaste mån verka i samma positiva anda. Ytterligare några lärare, även de på många sätt minnesvärda, kommer att omnämnas mer kortfattat.

Att det blir en del hopp i tiden, framför allt när det gäller de olika personernas karriär, är oundvikligt. Jag lärde känna dem och deltog i deras undervisning i början av 1960-talet men mycket av deras forskning kom till senare. Av Nilsson-Ehles och von Proschwitz verk kommer jag bara att nämna ett axplock. Det kommer förvisso att bli en del nostalgiska återblickar men framför allt ett försök att belysa våra lärares insatser på skilda områden. Någon panegyrik är det inte fråga om. Även om stämningen överlag var mycket god och den ömsesidiga respekten påtaglig, kunde det någon gång uppstå konflikter mellan viljestarka studenter och principfasta lärare. Dessa var emellertid alla hängivna sitt yrke och måna om sina studenter. De ställde hårda krav både på dem och sig själva.

När jag höstterminen 1963 började läsa franska vid Göteborgs universitet, låg institutionen i ett hyreshus på Vasagatan 7 där man disponerade en stor

våning. Framför allt uppskattade vi köket som var en naturlig träffpunkt för såväl anställda som studenter.

Professor och institutionens chef var vid den tiden Hans Nilsson-Ehle (1910–1983) som 1957 hade efterträtt Karl Michaëlsson som professor i romanska språk. Nilsson-Ehle var skåning, noga med att hans förnamn uttalades på sydsvenskt sätt med kort a, och hade disputerat i Lund på avhandlingen *Les adverbess en -ment compléments d'un verbe en français moderne : étude de classement syntaxique et sémantique* (*Études romanes de Lund*, 3, 1941), en synkronisk studie över franska adverb. Under årens lopp publicerade han artiklar inom fransk och italiensk lingvistik. Några exempel: "L'attribut de l'objet en français. Esquisse d'une étude" (*Studia Neophilologica*, 1953) behandlar den objektiva predikatsfyllnadens syntax i franskan och anses vara ett nyanserat och nydanande arbete. Artikeln "Ambiance, milieu et climat" (*Studia Neophilologica*, 1957) beskriver dessa ords användning, vad de har gemensamt och framför allt vad som skiljer dem åt. Ordet *ambiance* får en ny datering, 1885, vilket har uppmärksammats i *Le Trésor de la langue française* som citerar Hans Nilsson-Ehle (s.v. *ambiance*).

Flera artiklar ägnas verbets syntax.

"Remarques sur les formes surcomposées en français" (*Studia Neophilologica*, 1954) ger nya rön om dessa formers första skriftliga belägg. "Le conditionnel futur du passé et la périphrase *devait* + infinitif" (*Studia Neophilologica*, 1943/44) anger användningen av konditionalisformen i huvudsats som ganska ny. I dessa artiklar förenas vetenskaplig stringens och pedagogisk nit.

I Nilsson-Ehles många recensioner av språkvetenskapliga verk kom hans förmåga till klassificering och hans känsla för precision och detaljer till sin rätt. Hans granskning av Olaf Deutschmanns *Zum Adverb im Romanischen* (*Studia Neophilologica*, 1960) är en liten avhandling i sig, positiv och berömande, men med flera förslag till förbättringar och förtydliganden.

Många av de nämnda artiklarna är tidiga verk. Med åren kom Hans Nilsson-Ehle att mer och mer intressera sig för italienskan. Han hade redan 1947 kommit ut med en bok om kompletiva bisatser i italienskan: *Les propositions complétives juxtaposées en italien moderne* (*Études romanes de Lund*, 9). Han intresserade sig för den romerska dialekten *romanesco* och utgav tillsammans med Pietro Belloni *Voci romanesche/aggunti e commenti al*

vocabolario romanesco Chiappini – Rolandi. (Skrifter utgivna av Vetenskaps-societeten i Lund, 50, 1957). Sonettdiktaren G. G. Belli (1791–1863), som skrev på romanesco, var föremål för flera artiklar. Nilsson-Ehle inspirerade dåvarande italienske lektorn Federico Albano Leoni att studera Belli, något som resulterade i tre volymer *Concordanze belliane* som Albano Leoni publicerade 1970–72 (*Romanica Gothoburgensia*, X).

Flera av de artiklar och recensioner som Nilsson-Ehle utgav mellan 1943 och 1973 är omtryckta i *Varia Romanica* (*Romanica Gothoburgensia*, XL) som Lars Lindvall och Olof Eriksson gav ut 1991 till hans minne. En del artiklar är också tillgängliga i fulltext via en databas från UB:s webbplats.

Nilsson-Ehle handledde flera doktorander. Bland de avhandlingar som kom till stånd under hans tid kan nämnas Lars Lindvall, *Sempre, lues, tost, viste et leurs synonymes* (*Romanica Gothoburgensia*, XIII, 1971), en lexikografisk studie av en ordgrupp i 1100–1500-talsfranska, och Arne Hjorth, *La partie cambrésienne du polyptyque dit « Terrier l'Évêque » de Cambrai*. T. 1, Le manuscrit et la langue (*Romanica Gothoburgensia*, XII, 1971), en undersökning av ett franco-pikardiskt manuskript. Själva texten gavs ut separat 1978. (*Romanica Gothoburgensia*, XVI).

Hans Nilsson-Ehle hade i tio år varit lektor i franska och engelska vid Lunds katedralskola och var dessutom läroboksförfattare. *35 franska stilar av kombinerad typ* utkom 1959 på Gleerups förlag.

På 60-talet undervisade Nilsson-Ehle i ”Syntaktiska problem” dit han inbjöd även förstaterminsstuderande. Dessa inblickar i avancerade ting som pleonastiskt *ne* och *le* och *les temps surcomposés* var oerhört spännande och inspirerande. Professorns kommentarer var knivskarpa och kryddade med en underfundig humor. Som tämligen ny student var man smickrad över att få delta i seminarier av detta slag och också att få vara med på Filologiska samfundets möten.

Där stöttes och blöttes intrikata lingvistiska problem i många olika språk. Man träffade den tidens professorer som Hjalmar Frisk, professor i jämförande indoeuropeisk språkforskning med sanskrit och universitetets rektor 1951–66, Ingemar Düring som var professor i klassiska språk och specialist på grekiska, Ture Johannisson, professor i nordiska språk och ledamot av Svenska Akademien, och den debattglade professorn i engelska Alvar Ellegård.

Det var ett klokt och framsynt grepp att introducera unga studenter i vetenskaplig verksamhet.

Inom parentes kan nämnas att Hans Nilsson-Ehle var en skicklig violinist som någon gång kunde övertalas att spela ett stycke, ibland tillsammans med cellisten Guido Vecchi. Nilsson-Ehle ordnade samarbete mellan sällskapet Lilla Parnassen, som alltid har värnat om ett internationellt musikliv, och både Alliance française och Svensk-italienska föreningen.

Han omkom tragiskt i en bilolycka 1983.

Docent Sven Andolf (1900–1982) var specialist på fornfranska. Hans avhandling har titeln ”*Floovant*”, *chanson de geste du XIIe siècle* (Uppsala, 1941). Tidigare utgivare av texten ansåg att den var författad på lorrainska men Andolf kunde visa att den härstammade från Bourgogne. Han hade satt sig grundligt in i *le bourguignon* genom att vistas i landskapet i flera omgångar. Inom parentes kan nämnas att han hade bott i Frankrike redan i unga år. 1923 hade han blivit *bachelier ès lettres* i Grenoble.

För Andolf läste vi på 2-betygsnivån historisk fonetik och läroboken *Précis historique de phonétique française* av Édouard Bourciez kunde man på sina fem fingrar. På 3-betygsnivån undervisade Sven Andolf i fornfranska. Vi läste många och långa utdrag ur medeltida texter, alltifrån ”Les Serments de Strasbourg”, via *La Chanson de Roland* och *Les Lais de Marie de France*, *Aucassin et Nicolette* och *Le Roman de la Rose* till dikter av François Villon. Där var Andolf i sitt rätta element! Han lärde oss att skilja på anglo-normandiska och pikardiska särdrag i språket och gav oss en god inblick i utvecklingen till modern franska. Rent kulturellt var lektionerna mycket berikande, i synnerhet som diskussionerna ofta ledde in på relevanta sidospår.

Andolf gav även en kurs i översättning till franska där Edströms grammatik med dess i våra ögon gammalmodiga exempel var referensram. Tillsammans med Karl Michaëlsson utgav han 1960 *Franska tentamensstilar med översättning och kommentar*. Självtod stod han för översättningen och kommentarerna medan Michaëlsson hade satt sitt namn på texturvalet.

Sven Andolf var en godmodig och vänlig man med en stor portion humor som han gav talrika prov på i sin undervisning. Han var vetenskapligt aktiv långt fram i pensionsåldern.

1977 utkom *Les péages des foires de Chalon-sur-Saône (Romanica Gothoburgensia, XI)*, en studie av tre senmedeltida texter om tullavgifter för

marknaderna i Chalon-sur-Saône med kommentarer och noter. Författaren visar dessa avgifters ekonomiska och sociala betydelse. Boken väckte stort intresse i Frankrike både bland lingvister och historiker. 1980 publicerade Sven Andolf *Relation du royaume de Suède [Rapport om kungariket Sverige]/ par Monsieur de Sainte-Catherine 1606 (Romanica Gothoburgensia, XVII)*.

En nyhet i undervisningen HT 1963 var den "Cours d'initiation" som dåvarande docenten Gunnar von Proschwitz (1922–2005) hade utarbetat och som han ledde. Kursen omfattade bl.a. läsning av François Mauriacs *Le Nouveau Bloc-Notes*, en kompakt och krävande text där "läxan" till nästa dag kunde omfatta 50 sidor. I kursen ingick dessutom översättning från svenska till franska av ganska avancerade texter. Vi uppmanades att inte återge dessa ordagrant och på så sätt åstadkomma översatt svenska utan i stället tolka textens innebörd och väsen och skapa idiomatisk franska. På lektionerna gick vi igenom översättningar som vi hade förberett hemma. Även inlämningsuppgifter förekom. Dessa fick vi snabbt tillbaka rättade och försedda med uppmuntrande eller nedslående kommentarer. Det förekom informella prov på lektionstid och då bjöds vi ofta på karameller eller frukt. Gunnars saftiga och aromatiska päron, inköpta i en affär på Gibraltargatan, glömmar man aldrig.

I allmän fonetik undervisade en från Stockholm inhyrd specialist, Sven Mossige-Norheim. Fransk fonetik hade vi för Gunnar Bjerrome, som jag återkommer till.

Denna "Cours d'initiation" var en mycket effektiv inkörsport till universitetsstudier i franska.

Tillsammans med den franske lektorn Jean-Baptiste Brunet-Jailly gav von Proschwitz 1969 på Gleerups förlag ut *Bien écrire bien parler. Introduction aux études universitaires de français* där mycket av det vi lärde oss på kurserna i textläsning och översättning kom på pränt till glädje för kommande generationer av franskstuderande.

Gunnar von Proschwitz var 1700-talsspecialist. Han hade disputerat 1956 på en avhandling med titeln *Introduction à l'étude du vocabulaire de Beaumarchais (Romanica Gothoburgensia, V)*, en studie av neologismer där han visar att ordens historia tydligt hänger samman med samhällets och tidens idéer och att de vittnar om förändringarna i samhället. Opponent var för övrigt den kände franske lingvisten Charles Bruneau.

Efter några år som professor i Uppsala återvände von Proschwitz till Göteborg som universitetslektor. 1977 utnämndes han till professor i romanska språk, särskilt franska, och efterträdde därmed Hans Nilsson-Ehle.

Gunnar von Proschwitz kom att ägna hela sitt liv åt franskt och svenskt 1700-tal och betraktas världen över som en av de största kännarna av *le Siècle des Lumières*. Han fortsatte sin forskning om Beaumarchais och publicerade 1990 tillsammans med sin hustru Mavis "Beaumarchais et le *Courier de l'Europe*" (The Voltaire Foundation, S.V.E.C. 273 och 274) i två volymer. Här ingår 654 till största delen opublicerade texter med presentation och utförliga kommentarer. Alla tänkbara aspekter av Beaumarchais liv och verk behandlas.

Gustav III var också föremål för djupgående studier. Redan 1962 kom *Gustave III et la langue française* (Akademiförlaget). Den kom att följas av *Gustave III par ses lettres* (Norstedts/Paris, J. Touzot, 1986) som gavs ut i samband med Svenska akademiens 200-årsjubileum. Dessa brev, som är försedda med en gedigen notapparat och av vilka 150 tidigare var opublicerade, ger ett mycket mänskligt porträtt av kungen som i sin korrespondans avslöjar sina bekymmer och glädjeämnen. I *Catherine II et Gustave III: une correspondance retrouvée* och den svenska versionen *Katarina II och Gustaf III: en återfunnen brevväxling* (Norstedts, *Nationalmusei årsbok*, 44, 1998) tolkas och kommenteras ett urval av de brev som de båda monarkerna utväxlade 1771–1792. Volymen skänkte en särskild glans åt Nationalmuseums utställning "Katarina den stora & Gustav III".

Andra verk som förtjänar att nämnas är *Alexis Piron épistolier. Choix de ses lettres* (*Romanica Gothoburgensia*, 20, 1982), som innehåller sextio ofta mycket roliga brev från Piron till Carl Fredrik Scheffer. Piron visar prov på känslighet, sinne för komik och ironi i sina beskrivningar av tidens storheter som Voltaire och Rameau. I boken finns redan tidigare kända brev men också opublicerade epistlar som Gunnar von Proschwitz hade hittat i biblioteket på Kulla Gunnarstorp i Skåne.

Han ederade en textkritisk utgåva på franska av Voltaires *Histoire de Charles XII* (Voltaire Foundation, 1996) med en omfattande inledning och kommentar. Året därpå kom en svensk edition, *Carl XII:s historia*, på Norstedts förlag. I sin recension påpekar professor Thure Stenström att von

Proschwitz här tillåter sig ”något mer personliga och subjektivt färgstarka synpunkter i textkommentarerna” (*Sammlaren*, årgång 118, 1997).

Gunnar von Proschwitz var även författare till ett stort antal artiklar. Sexton av dem finns återgivna i *Idées et mots au siècle des Lumières. Mélanges en l'honneur de Gunnar von Proschwitz*, den festskrift som kom ut 1988 i samband med hans pensionering.

I mars 1987 organiserade Gunnar von Proschwitz ett symposium om fransk-svenska kulturförbindelser genom tiderna. Det ägde rum på Centre culturel suédois i Paris och bland deltagarna fanns såväl etablerade forskare som nyare förmågor. Genom Gunnars försorg publicerades acta från symposiet i den vackra volymen *Influences. Relations culturelles entre la France et la Suède*, som ingår i Kungliga Vetenskaps- och Vitterhetssamhällets skriftserie *Humaniora* (1988).

Gunnar von Proschwitz var estet ut i fingerspetsarna och alla hans böcker är mycket stilfulla och tilltalande. Papper och typsnitt valdes med stor omsorg. Papperet skulle vara svagt gulaktigt och favorittypsnittet var Baskerville som skapades på 1750-talet. De flesta böckerna är försedda med tidstypiska illustrationer.

Gunnar von Proschwitz betraktas i Frankrike som en stor auktoritet inom 1700-talsforskningen och han fick flera utmärkelser. 1999 tilldelades han av Franska akademien *le Grand Prix de la Francophonie*. Han blev hedersdoktor vid Université Stendhal i Grenoble, var gästprofessor vid Sorbonne och föreläsare på Collège de France.

Han var en inspirerande, noggrann och krävande handledare och många avhandlingar kom till under hans ledning. Ett antal av dem behandlade den underjordiska 1700-talstidskriften *Correspondance littéraire secrète* (Birgitta Berglund-Nilsson, Monica Hjortberg, Tawfik Mekki-Berrada, Barbro Ohlin).

Flera auktoriteter inom fransk språk- och litteraturvetenskap, Gérald Antoine, Jean Sgard, Jean-Hervé Donnard m.fl., ställde upp som opponenter vid dessa disputationer.

Gunnar von Proschwitz pensionerades som sagt 1988 men var aktiv fram till sin död 2005.

Tack vare Nilsson-Ehle och i synnerhet von Proschwitz gästföreläste under 1960- och 70-talet många franska författare och forskare på institutionen. Gérald Antoine, Marie-Jeanne Durry, Pierre Larthomas, Claude Simon,

Nathalie Sarraute, Michel Tournier, Yves Bonnefoy är några exempel. Även den originelle och lärde Theodore Besterman, som grundade Institut et Musée Voltaire i Genève och publicerade 107 volymer med Voltaire-brev, besökte institutionen. Efter föredragen ordnades informella postseminarier där vi fick träffa och bekanta oss med dessa celebriteter.

Tilläggs kan att samtliga lärare var aktiva i Alliance française, som ordförande, sekreterare eller kassör, något som säkert bidrog till att ge föreningen både status och attraktionskraft.

Ytterligare två som var verksamma vid institutionen redan i början av 60-talet måste omnämnas: docenterna Lars-Owe Svenson (1919–2010) och Gunnar Bjerrome (1923–1990).

Lars-Owe undervisade i bl.a. text, översättning och språkhistoria och var senare under många år institutionens prefekt och studierektor. En termin läste vi under hans ledning Victor Hugos pjäs *Hernani*. Vi var nog för unga för att till fullo uppskatta detta romantiska och dramatiska verk. Skratten blev många när vi i våra översättningar försökte göra texten rättvisa.

Lars-Owes avhandling har titeln *Les Parlers du Marais vendéen (Romanica Gothoburgensia, VIII, 1959)*. Volym 1 innehåller grammatik och ordlista, volym 2 en lingvistisk atlas med 425 kartor. I sin recension påpekar Geneviève Massignon (*Arts et traditions populaires*, 9, no 2, 1961) att författaren tar upp och fördjupar sig i det som inte behandlats noggrant i Gilliérons och Edmonds *Atlas linguistique de la France*. Avhandlingen är, säger hon, ett viktigt bidrag till kunskapen om de poitevinska dialekterna som har en gåtfull historia.

Som tack för sina insatser utnämndes Lars-Owe Svenson sedermera till hedersmedborgare i den by där han bedrivit sin forskning.

Gunnar Bjerrome hade disputerat på en avhandling om en schweizisk dialekt *Le patois de Bagnes (Valais) (Romanica Gothoburgensia, VI, 1957)*. Den innehåller några texter på dialekt och en omfattande ordlista. Bjerrome undervisade framför allt i fransk fonetik och realia och han ansvarade för den kommersiella linjen på 2-betygsnivån. Den talade franskan och dess olika varianter var hans specialområde. Han var musikaliskt begåvad och plockade då och då på fonetiktimmarerna fram en flöjt för att illustrera olika tonlägen.

De flesta lärarna var som synes lingvister och hade specialiserat sig på fornfranska och dialekter.

Gunnar von Proschwitz avhandling om Beaumarchais vokabulär var banbrytande i och med att den befann sig i gränslandet mellan lingvistik, litteraturvetenskap och samhällsanalys. Hans handledare Karl Michaëlsson hade gett honom fria tyglar, brukade han påpeka.

5.1 Sammanfattning

Vilka var då våra lärares främsta insatser förutom att de var skickliga och engagerade pedagoger och forskare?

- De gav oss unga studenter en inblick i sin forskning och uppmuntrade oss att följa i deras spår. De delgav oss sina vetenskapliga erfarenheter, goda som dåliga, och underströk vikten av noggrannhet och hårt arbete för att nå goda forskningsresultat. Att kunskap bygger på kunskap betonades ständigt. Både forskningsanknytning och progression var således väl genomförda i utbildningen även om begreppen inte användes.
- De bjöd in många högt meriterade gästföreläsare och inviterade oss till föreningar som Alliance française och Filologiska samfundet, vilket för oss öppnade en värld utanför vår egen studenttillvaro och gav oss drömmar om framtiden.

Bibliografi

- Albano Leoni, Federico, 1970–1972: *Concordanze Belliane, con lista alfabetica, lista di frequenza, lista inversa e rimario*. Vol. I–III. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, X.
- Andolf, Sven, 1941: *"Floovant", chanson de geste du XIIIe siècle*. Uppsala: Almqvist & Wiksell.
- Andolf, Sven & Michaëlsson, Karl, 1960: *Franska tentamensstilar 1–2*. Stockholm: Svenska Bokförlaget/Norstedts.
- Andolf, Sven, 1966: *Les péages des foires de Chalon-sur-Saône*. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XI.
- Andolf, Sven, 1980: *Relation du royaume de Suède [Rapport om kungariket Sverige] par Monsieur de Sainte-Catherine 1606*. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XVII.
- Bjerrome, Gunnar, 1957: *Le patois de Bagnes (Valais)*. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, VI.
- Bourciez, Édouard, 1958: *Précis historique de phonétique française*. 9e éd. Paris: Librairie C. Klincksieck.

- Correspondance littéraire secrète, 7 janvier – 24 juin 1775*, publiée et annotée par Tawfik Mekki-Berrada: 1986, T. 1: Texte. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XXVI.
- Correspondance littéraire secrète, 7 janvier – 24 juin 1775*, publiée et annotée par Tawfik Mekki-Berrada: 1986. Tome II: Notes. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XXVII.
- Correspondance littéraire secrète, 29 juin – 28 décembre 1776*, publiée et annotée par Barbro Ohlin: 1986. T. 1: Texte. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XXVIII.
- Correspondance littéraire secrète, 29 juin – 28 décembre 1776*, publiée et annotée par Barbro Ohlin: 1986. T. 2: Notes. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XXIX.
- Correspondance littéraire secrète, 1er janvier – 22 juin 1776*, publiée et annotée par Birgitta Berglund-Nilsson: 1987. T. 1: Texte. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XXXI.
- Correspondance littéraire secrète, 1er janvier – 22 juin 1776*, publiée et annotée par Birgitta Berglund-Nilsson: 1987. T. II: Notes. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XXXI.
- Deutschmann, Olaf, 1959: *Zum Adverb im Romanischen*. Tübingen: M. Niemeyer.
- Edström, August Enzio, 1961: *Fransk grammatik*. Elfte upplagan. Stockholm: Svenska Bokförlaget Bonniers.
- Gillieron, Jules & Edmont, Edmond, 1902–1910: *Atlas linguistique de la France*. Paris: Champion.
- Hjortberg, Monica, 1987: *Correspondance littéraire secrète, 1775–1793. Une présentation*. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XXXVII.
- Hjorth, Arne, 1971: *La partie cambrésienne du polyptyque dit « Terrier l'Évêque » de Cambrai*. T. 1 Le manuscrit et la langue. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XII.
- Hjorth, Arne, 1978: *La partie cambrésienne du polyptyque dit « Terrier l'Évêque » de Cambrai*. T. 2 Le texte. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XVI.
- Lindvall, Lars, 1971: *Sempre, lues, tost, viste et leurs synonymes*. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XIII.
- Massignon, Geneviève, 1961: recension av L.-O. Svenson, *Les Parlers du Marais vendéen*. *Arts et traditions populaires*, 9, no 2. 166–167.
- Mauriac, François, 1961: *Le Nouveau Bloc-Notes 1958–1960*. Paris: Flammarion.
- Nilsson-Ehle, Hans, 1941: *Les adverbes en -ment compléments d'un verbe en français moderne : étude de classement syntaxique et sémantique*. Lund: Études romanes de Lund, 3.

- Nilsson-Ehle, Hans, 1943-1944: Le conditionnel futur du passé et la périphrase *devait* + infinitif. *Studia Neophilologica*, 1943/44. 50–88.
- Nilsson-Ehle, Hans, 1947: *Les propositions complétives juxtaposées en italien moderne*. Lund: *Études romanes de Lund*, 9.
- Nilsson-Ehle, Hans, 1954: Remarques sur les formes surcomposées en français. *Studia Neophilologica*, 1954. 157–167.
- Nilsson-Ehle, Hans, 1957: Ambiance, milieu et climat. *Studia Neophilologica*, 1957. 180–191.
- Nilsson-Ehle, Hans & Belloni, Pietro: *Voci romanesche/aggiunti e commenti al vocabolario romanesco Chiappini – Rolandi*. Lund: *Skrifter utgivna av Vetenskaps societeten i Lund*, 50.
- Nilsson-Ehle, Hans, 1959: *35 franska stilar av kombinerad typ*. Lund: Gleerups.
- Nilsson-Ehle, Hans, 1960: recension av O. Deutschmann, *Zum Adverb im Romanischen*. *Studia Neophilologica*, 1960. 198–204.
- Nilsson-Ehle, Hans, 1991: *Varia Romanica*. I: Lars Lindvall & Olof Eriksson (red.). Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XL.
- Proschwitz, Gunnar von, 1956: *Introduction à l'étude du vocabulaire de Beaumarchais*. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, V.
- Proschwitz, Gunnar von, 1962: *Gustave III et la langue française*. Göteborg: Akademiförlaget.
- Proschwitz, Gunnar von & Brunet-Jailly, Jean-Baptiste, 1969: *Bien écrire bien parler. Introduction aux études universitaires de français*. Lund: Gleerups.
- Proschwitz, Gunnar von, 1982: *Alexis Piron épistolier. Choix de ses lettres*. Göteborg: *Romanica Gothoburgensia*, XX.
- Proschwitz, Gunnar von, 1986: *Gustave III par ses lettres*. Stockholm: Norstedts/Paris: Jean Touzot.
- Proschwitz, Gunnar von, 1988: *Idées et mots au siècle des Lumières. Mélanges en l'honneur de Gunnar von Proschwitz*. Göteborg: Wettergrens Bokhandel AB/Paris: Jean Touzot.
- Proschwitz, Gunnar von, 1988: *Influences. Relations culturelles entre la France et la Suède*. Göteborg: Kungliga Vetenskaps- och Vitterhetssamhällets skriftserie *Humaniora*, 29.
- Proschwitz, Gunnar & Mavis von, 1990: *Beaumarchais et le Courier de l'Europe*. Oxford: The Voltaire Foundation, S.V.E.C. 273, 274.
- Proschwitz, Gunnar von, 1996: *Histoire de Charles XII*. Oxford: The Voltaire Foundation.
- Proschwitz, Gunnar von, 1997: *Carl XII:s historia*. Stockholm: Norstedts.
- Proschwitz, Gunnar von, 1998: *Catherine II et Gustave III : une correspondance retrouvée*. Stockholm, Nationalmuseum.

- Proschwitz, Gunnar von, 1998: *Katarina II och Gustaf III: en återfunnen brev-växling*. Stockholm: Norstedts/Nationalmuseum, *Nationalmusei årsbok*, 44.
- Proschwitz, Gunnar von, 2005: Beaumarchais, *Lettres de combat*. Paris: Éd. Michel Le Maule.
- Stenström, Thure, 1997: recension av G. von Proschwitz, *Histoire de Charles XII och Carl XII:s historia*. *Samlaren* 118. 302–304.
- Le Trésor de la langue française. Dictionnaire de la langue du XIXe et XXe siècle (1789–1960)*, 1973, vol 2. Paris: C.N.R.S./Gallimard.